

Pelastustoimi ja varautuminen

Sisäministeriö
kirjaamo.sm@govsec.fi

Asianumero VN/6188/2021

Lausunto koskien sisäministeriön asetukseksi pelastustoimen palvelutasopäätöksestä

Sisäministeriö on toimittanut 25.10.2022 jakelulistan mukaisille tahoille sähköpostiviestinä lausuntopyynnön, joka koskee sisäministeriön asetusta pelastustoimen palvelutasopäätöksestä.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on osaltaan perehtynyt lausuntopyyntöä koskeviin asiakirjoihin ja toteaa mainitusta luonnoksesta lausuntonaan seuraavasti:

Yleistä

Palvelutasopäätöksen sisältö on luettelomainen ja paikoin käytetyt sanamuodot antavat kuvan, että tekstistä puuttuu sanoja. Pelkkä asetusta ei riitä asiakokonaisuuden ymmärtämiseksi, vaan se tarvitsee lisäksi taustamuistion. Asetuksen sisältöä voisi näiltä osin täydentää selkeämmäksi. Lisäksi palvelutasopäätösprosessin vastuut aikatauluineen tulisi käydä asetuksesta selkeästi esille.

4 § Keskeiset linjaukset

Keskeisten linjausten osalta tulisi huomioida normaaliolojen ja häiriötilanteiden lisäksi yhtenä elementtinä pelastuslain 48 § mukaiset erityistä vaaraa aiheuttavat kohteet. Ne sisältävät ympäröivälle yhteiskunnalle erityistä riskiä, vaikka niiden turvallisuustaso saattaa olla niin korkea, ettei niissä tapahdu päivittäisonnettomuuksia. Mutta onnettomuuden tapahtuessa on

näissä kohteissa erityinen vaara muodostua suuronnettomuudeksi ihmisten, omaisuuden ja ympäristöarvojen kannalta. Nämä riskikohteet on huomioitava nykyistä paremmin palvelutasopäätöksen keskeisissä linjauksissa ja riskianalyyssissa (6 §), sillä ne omalta osaltaan mitoittavat pelastustoimen palveluita. Lisäksi tällaisten kohteiden sijainti voi olla muuhun asutukseen nähden sellainen, että se vaatii pelastustoimelta erityistä resursointia.

Palontutkinnan asemasta palvelutasopäätöksessä

Asetusluonnoksen muistiossa on tehty pieniä tarkennuksia palontutkinnan osalta. Pelastuslain 41 § mukaisesti palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen.

Palvelutasopäätöksen sisältövaatimuksissa ei huomioida tällä hetkellä riittävästi sitä, miten palontutkinnalla hankittava tieto siirtyy hyödynnettäväksi. Tällä hetkellä laki määrittää palontutkinnan tarkoituksen ja sisällön. Missään ei kuitenkaan edellytetä sitä, että pelastuslaitosten tulee itsenäisesti ja/tai yhtenäisesti määritellä käytännöt ja menetelmät, joilla tieto saadaan pelastuslaitosten ja yleisemmin jokaisen kansalaisen käyttöön. Tämä havainto on tehty mm. tuoreessa opinnäytetyössä. (Koivisto, N. Pelastuslaitosten tuottaman palontutkintatiedon hyödyntäminen.

<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202205118647>). Palontutkinnan laadukkaalle dokumentoinnille ja onnettomuustiedon analysoinnille sekä tiedon hyödynnettäväksi saattamiselle tulisi asettaa vähimmäisvaatimuksia palvelutasopäätöksen tasoisessa asiakirjassa. Asian voi huomioida osittain myös onnettomuuksien ehkäisyn osa-alueella tai osana onnettomuuskehityksen seurantavelvollisuutta. Riittämätön palontutkinnalla hankittujen tietojen hyödyntämismekanismien määrittely on syynä sille, että kerätty tieto jää isolta osin hyödyntämättä ja tietojen hyödyntäminen on vaihtelevaa eri pelastuslaitosten välillä.

5 § Päättyvän palvelutasopäätöskauden arviointi

Asetusluonnoksessa ja sen taustamuistiossa edellytetään päättyvän palvelutasopäätöskauden arviointia. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan tätä arviointia tulisi edellyttää tekevän tarkemmalla tasolla kuin mitä se on nyt kuvattu. Aluehallintoviraston käsittelemissä palvelutasopäätöksissä palvelutasopäätöskauden arviointia on kuvattu ykskantaan esimerkiksi "tavoitteisiin ei ole päästy" ilman tarkempaa arviointia asiasta. Edellistä palvelutasopäätöskautta tulisi arvioida päätöskokonaisuuksittain ja tuoda esille, mitkä olivat kyseisen päätöksen toteutumiseen vaikuttaneet seikat. Lisäksi arvioinnissa tulisi tuoda esiin, onko kyseinen kohta uudella palvelutasopäätöskaudella edelleen validi.

10 § Aluehallintoviraston arviointi

Asetusluonnos eikä taustamuistio aseta aluehallintoviraston arvioinnille aikarajoja eli kuinka paljon ennen palvelutasopäätöksen antamista. On käytävä selväksi, lausuuko aluehallintovirasto palvelutasopäätösluonnoksesta vaiko jo annetusta palvelutasopäätöksestä. Arvioinnin antamiselle tulisi asettaa kohtuullinen määräaika, jotta palvelutasopäätöksen laadinnan aikajana on kaikille osapuolille selvä.

11 § Palvelutasopäätöksen kaava

Tämä kohta puuttuu niin palvelutasopäätösetusluonnoksesta kuin taustamuistiosta. Selvyyden vuoksi kaikkien pykäläkohtien olisi hyvä olla luonnoksessa, jotta kokonaisuudesta saa käsityksen.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet pelastusylitarkastajat Mira Leinonen ja Eero Nyman Etelä-Suomen aluehallintovirastosta.

Johtaja

Tommi Laurinen

Pelastusylitarkastaja

Mira Leinonen